

MARINA LLANSANA

UNA CONSTITUCIÓ PER A CATALUNYA

Santi Vidal en parla amb Marina Llansana

© Marina Llansana Rosich, 2015
© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2015
Sant Salvador, 8 - 25005 Lleida
editorial@pageseditors.cat
www.pageseditors.cat
Primera edició: setembre de 2015
ISBN: 978-84-9975-661-5
Dipòsit legal: L-1266-2015
Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L
www.bobala.cat

— imprès a **lleida** —

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, <www.cedro.org>) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.

ÍNDEX

1. La idea de fer una constitució	9
L'embrió: el manifest dels 33 jutges sobiranistes	
El grup dels deu redactors de la Constitució	
El procés d'elaboració: l'estudi d'altres constitucions com a referent i les grans decisions sobre el model de país	
El format: la tria dels títols i la decisió dels 97 articles	
La presentació en societat i la repercussió	
La participació ciutadana i el procés d'esmenes	
Una eina útil per al Parlament constituent	
Les conseqüències: la reacció de l'Estat i la suspensió	
2. Dret constitucional comparat	29
L'exercici de comparar constitucions	
Les constitucions plurilingües: Suïssa i Canadà	
Les convencions constitucionals d'Islàndia	
La constitució federal: Alemanya	
La transparència i l'anticorrupció a la Constitució noruega	
La jurisprudència anglosaxona	
3. El preàmbul.....	51
Una nova constitució	
Precedents històrics: els textos constitucionals medievals	
El marc legal internacional	
La validesa jurídica dels preàmbuls	
4. El Títol Primer: Disposicions generals	61
La sobirania	
L'Estat català: una república parlamentària unicameral i no presidencialista	
Els símbols nacionals. La senyera, "Els segadors" i la Diada	

La llengua. El català, llengua oficial i pròpia de Catalunya, i el castellà,
llengua cooficial
La capitalitat

5. El Títol Segon: Drets i deures 73

Els drets de segona generació: fonamentals i vinculants
per primera vegada
L'eliminació de la figura de l'aforat
La dignitat humana: la pena de mort i la cadena perpètua
La renda mínima garantida
La doble nacionalitat i la ciutadania europea
La religió al nou Estat aconfessional
La privació de llibertat i els fluxos migratoris
El Dret al Medi Ambient
La democràcia participativa i la limitació de mandats
El dret a l'habitatge digne i el dret a l'atenció sanitària
El deure de pagar impostos
El matrimoni homosexual, protegit constitucionalment

6. El Títol Tercer: L'organització territorial i l'adminis-
tració pública 93

Els límits geogràfics i la divisió del territori
La realitat dels Països Catalans
Els síndics locals i la mediació de conflictes veïnals
El poder legislatiu: la reducció d'escons i la limitació de mandats
La supressió de majories absolutes
Les llistes electorals obertes
Els tractats internacionals i el principi de subrogació
Les Iniciatives Legislatives Populars
El poder executiu bicèfal
El poder judicial i la jurisprudència del Tribunal Suprem
El jurat popular
L'accés a la judicatura
Els procediments judicials i les taxes judicials
La separació de poders

7. El Títol Quart: Les relacions exteriors..... 115

Catalunya, país sense exèrcit
Les relacions de bon veïnatge amb l'Estat espanyol
L'euro, moneda de l'Estat català

8. El Títol Cinquè: La reforma de la Constitució.....	127
Una constitució catalana adaptable i canviant	
L'exemple de l'Estatut i la prohibició de recórrer lleis referendades	
Les disposicions: transitòries, derogatòria i final	
9. El balanç	135
El tràmit constitucional	
Missatge al legislador	
Missatge al ciutadà	
Annex. Una nova constitució. Document base provisional per a una futura Constitució participativa de la República de Catalunya.....	141
Preàmbul	143
Títol Primer. Disposicions generals	145
Títol Segon. Drets i deures.....	149
Títol Tercer. L'organització territorial i l'administració pública	163
Capítol I. El territori.....	163
Capítol II. Els poders públics i les institucions ..	165
Secció I. El Poder Legislatiu.....	165
Secció II. El Poder Executiu.....	170
Secció III. El Poder Judicial	177
Títol Quart. Relacions exteriors	183
Títol Cinquè	187
Disposicions transitòries.....	191
Primera.....	191
Segona.....	191
Disposició derogatòria.....	193
Disposició final	195

LA IDEA DE FER UNA CONSTITUCIÓ

Jutge Vidal, has coordinat la redacció d'“Una nova constitució,” que ens ha servit per fer un debat públic sobre el futur país que volem. Però abans d'elaborar la Constitució hi va haver el ja famós manifest dels jutges sobiranistes. Com va aconseguir que trenta-tres jutges catalans es mullessin per defensar el dret a decidir?

La idea va néixer a finals del 2013 quan el president Artur Mas, Oriol Junqueras i les entitats Assemblea Nacional Catalana, Òmnium Cultural i l'Associació de Municipis per la Independència van decidir convocar la consulta del 9N i ens van dir quina seria la pregunta, que en realitat era doble: si volíem estat propi i si havia de ser independent o no. Com a jurista, allò em va fer pensar en el procés de transició nacional que s'havia anat fent en exercici del dret a decidir des de l'any 2010 com a reacció a la sentència del Tribunal Constitucional 31/2010 que va dinamitar pràcticament l'Estatut d'Autonomia del 2006. Per mi l'Estatut d'Autonomia era l'últim intent seriós d'encaix de Catalunya dins de l'Estat espanyol, i la manera com va acabar era la prova que no hi havia res a fer. Amb la decisió de convocar el 9N vaig tenir la sensació que per fi els nostres polítics havien decidit començar un camí sense retorn; que pot sortir bé o pot sortir

malament en funció del que decideixin els ciutadans, però que ja és una aposta decidida perquè mai —des del temps de la Segona República— no s’havia preguntat al poble si volia independitzar-se o no de l’Estat espanyol. Per tant, que arribessin a aquest acord per convocar una consulta em va fer pensar que era un moment rellevant, essencial, i que tots els demòcrates havíem de fer alguna cosa, cadascú en el nostre àmbit.

I vau decidir donar-hi suport públicament. De fet, feia temps que recorrieu el país fent actes per explicar que els ciutadans teníem dret a votar.

Sí, fins al desembre de 2013 jo ja havia participat en molts actes amb altres companys juristes, actes de l’ANC, d’Òmnium, algun acte de partits com CDC, ERC i de la fundació vinculada a ICV. Als actes defensava la validesa del dret a decidir com una variant del dret a l’autodeterminació que recullen els tractats internacionals com la Declaració Universal dels Drets Humans i el Pacte Internacional de Drets Civils i Polítics. I vaig pensar que, a més de defensar això en conferències i debats als mitjans de comunicació, els juristes podríem aportar el nostre petit gra de sorra. Parlant amb un parell d’amigues jutgesses vam acordar elaborar un comunicat a l’opinió pública defensant que la consulta del 9N es podia fer perfectament dins de la Constitució espanyola perquè era merament una consulta informativa, en la qual un govern preguntava a la ciutadania què pensava d’un tema concret per poder prendre les decisions polítiques pertinents.

Amb els amics jutges Sílvia Ventura, Matilde Aragó, Joan Agustí i Xavier González de Rivera, doncs, vam acordar fer

un comunicat on defensàvem la nostra interpretació de la Constitució espanyola. La idea va anar fructificant, vam tenir un parell de trobades el mes de gener de 2014, i arran de diverses converses informals vam redactar un manifest que es va fer públic el mes de març signat per trenta-tres jutges.

El famós manifest dels trenta-tres jutges sobiranistes.

Va ser un manifest molt treballat, molt consensuat, el vam redactar entre tots i el vam sotmetre a deliberació i debat de tota la carrera judicial en exercici a Catalunya. De la planta de 756 jutges que som a Catalunya només trenta-tres companys i companyes van subscriure aquell comunicat. No perquè fossin els únics que hi estaven d'acord, sinó perquè la immensa majoria dels nostres col·legues ens van dir que ens posàvem al terreny de la política i ells no s'hi van voler posar. Nosaltres consideràvem que la vida, en si mateixa, és política, i que davant d'un fet d'aquesta transcendència —la prohibició de votar— no podíem callar perquè el silenci sempre és còmplice de l'estatu quo. Callar fa que les coses no canviïn mai. I a nosaltres ens semblava que davant d'una situació d'injustícia social també teníem dret a donar la nostra opinió, que havia de ser respectada perquè a l'Estat espanyol el dret a la llibertat d'opinió i d'expressió està garantit institucionalment. I per això amb els trenta-tres companys jutges vam redactar aquell manifest defensant el dret a decidir dels catalans.

Us imaginàveu que la publicació del manifest provocaria aquell terratrèmol institucional a l'Estat?

No, vam quedar molt sorpresos en veure el rebombori que va generar. La reacció immediata del Consell General

del Poder Judicial va ser obrir-nos un expedient a tots dient-nos que ni tan sols podíem opinar. Afortunadament aquell expedient es va arxivar, i justament els arguments jurídics del mateix Consell General del Poder Judicial per arxivar aquell expedient ara els estic fent servir jo davant del Tribunal Suprem per demanar que en el cas de la meua suspensió per haver redactat la Constitució s'apliqui exactament el mateix criteri, perquè no veig quina diferència hi ha entre un comunicat públic que defensa la idea que el dret a decidir és perfectament constitucional si s'interpreta la Constitució d'una determinada manera, amb un treball jurídic sobre un hipotètic text constitucional que pugui servir de marc de referència, d'element d'estudi i de reflexió en el cas que pugui fer-se efectiu aquest dret d'autodeterminació a partir del 27 de setembre de 2015.

A més de l'expedient del CGPJ vau haver de patir que el diari La Razón publicqués totes les vostres dades personals.

Als trenta-tres jutges i jutgesses que vam signar allò ens va sorprendre molt com a juristes que ens recriminessin que haguéssim fet ús del nostre dret a la llibertat d'expressió —encara que després ho haguessin arxivat, la recriminació estava feta— quan sempre estàvem parlant dins del marc de la Constitució. Però la sorpresa es va agreujar encara més amb el fet que des de l'aparell de l'Estat —concretament des de dins del Ministeri de l'Interior— s'extraguessin de la base de dades de funcionaris de l'Estat, que és absolutament confidencial i reservada, totes les fitxes dels jutges signants del manifest amb lloc de naixement, noms dels pares, aficions personals, fotografies, empremtes dactilars... tot. Hi ha un procediment penal en curs contra tres inspectors del Cos Nacional de Po-

licia que admeten que van recopilar aquestes dades complint ordres del seu superior jeràrquic, és a dir, el comissari d'informació. Ells es defensen dient que simplement obeïen les ordres del cap i que no sabien que allò que estaven fent era il·legal. El cas està a l'Audiència Nacional de Madrid en fase d'acabar la investigació i no entenem com pot ser que tardin tants mesos a investigar una cosa tan senzilla com aquesta: qui va donar l'ordre de recopilar aquestes dades?

I encara hi ha un altre dubte pendent d'aclarir: un cop recopilades, qui les va donar a La Razón?

El director Francisco Marhuenda sempre s'ha negat a revelar qui li havia donat el dossier i ho entenc; el periodista té dret a reservar la seva font d'informació. A nosaltres sempre ens ha semblat que podia ser d'interès públic per a la ciutadania el contingut del comunicat, però la informació sobre on hem nascut, la nostra edat, si estem casats o solters, que ens agradin els escacs o anar en bicicleta... quin interès públic té això? A més, la pàgina estava configurada amb les fotografies de carnet de tots nosaltres de tal manera que a dalt només hi faltava el títol de "Se buscan".

Els trenta-tres afectats vam decidir interposar una querrel·la criminal per la publicació de les nostres dades a *La Razón*, que és la que ha provocat que hi hagi aquest procediment obert. Hi va haver un intent d'arxivar-ho per part del jutge d'instrucció de Madrid i per sort la sala penal de l'Audiència ho va revocar i va dir que s'havia d'investigar fins al final. Esperem que s'arribi a saber la veritat.

Nosaltres ens hem ratificat sempre en el contingut de les nostres opinions i davant del CGPJ a l'expedient disciplinari vam presentar unes alegacions dient que el que havíem fet

era perfectament ajustat a dret, es compartís o no es compartís el contingut, ja que en una societat democràtica es pot discrepar, també en temes jurídics. I per sort al final el mateix CGPJ ens va donar la raó i va arxivar aquest expedient dient que no li agradava el que havíem fet però que no era il·legal, que s'incardinava en el dret a la llibertat d'expressió que també tenim els jutges com a ciutadans.

Va ser del grup dels jutges sobiranistes que vau signar el manifest que va sortir la idea d'elaborar una constitució?

Exacte. Vam voler fer un pas més enllà i ajudar, com a juristes, al procés català redactant un estudi jurídic, un informe que servís de base per a la futura Constitució catalana. Ho vam fer sense encàrrec de ningú, i val la pena remarcar això perquè els jutges no podem acceptar cap encàrrec sense demanar permís al Consell General del Poder Judicial, encara que no siguin remunerats. Si no vam demanar permís és perquè no era un encàrrec sinó una iniciativa pròpia, com han fet tants jutges que han escrit llibres o articles i a ningú no se li ha acudit censurar-los o recriminar-los. Així doncs, un grup de quatre o cinc jutges vam acordar que reflexionaríem sobre quina Carta Magna ens agradaria que tingués un futur estat en el cas que la ciutadania de Catalunya a la consulta del dia 9 de novembre de 2014 així ho volgués.

Una consulta que perillava...

En aquell moment encara no. Llavors nosaltres ja teníem clar que el Govern espanyol denegaria, com així va ser, la delegació de competències per poder fer un referèndum, però crèiem que sí que autoritzaria la consulta perquè no vulnerava absolutament cap norma constitucional, tot i que després el Partit Popular la va impugnar i el Tribunal

Constitucional va fer una sentència que és una autèntica aberració jurídica perquè, en realitat, és una sentència estrictament política. Que un Tribunal Constitucional d'un estat democràtic acabi dient que no es pot demanar l'opinió a la ciutadania... no es pot defensar enlloc. He anat a explicar-ho al Parlament Europeu i no ho ha entès ningú. O sí, ho entenen tot quan els expliques com són designats els magistrats del TC; aleshores responen que això no és un tribunal sinó una comissió constitucional del Govern i, per tant, mancada d'imparcialitat.

Com van constituir el nucli redactor de la Constitució? Qui en formava part?

Vam entrar en contacte amb amics comuns del món acadèmic, companys catedràtics de dret, de ciència política i de sociologia de diferents universitats, fins i tot amb algun expert en temes de medi ambient i vam crear un grup de treball format per tres jutges: Josep Maria Miquel —que malauradament va morir el desembre de 2014—, Matilde Aragó i jo mateix; del món acadèmic i jurídic s'hi van incorporar Sebastià Sardiner, Jordi Domingo, Agustí Carles, Elisabet Ferran, Joan Fonollosa, Montserrat Llobet i Fruitós Richarte. En total, un grup de deu persones que som les que vam redactar la proposta de Constitució catalana. La nostra és, doncs, una Constitució que té pares i mares, l'espanyola només tenia pares. I encara hi ha una altra cosa que em fa sentir molt orgullós del grup que em va tocar coordinar: érem gent molt diversa en l'espectre ideològic i no et sabia dir amb quins partits polítics senten afinitat cada un d'ells; vam acordar que era una qüestió que no volíem ni tan sols saber perquè no havia d'interferir per res en la nostra feina.

Hi ha qui defensa que els jutges no haurien de tenir ideologia.

Això és una fal·làcia. Qualsevol persona implicada amb la societat en la qual viu té ideologia, perquè ideologia ve d'idees i, d'idees, en tenim tots. Altra cosa és que pel càrrec que ocupes les puguis expressar més o menys, i amb més o menys llibertat. Entenc i comparteixo que els jutges i els fiscals no hem de militar en partits polítics, però en canvi el senyor Francisco Pérez de los Cobos, president del Tribunal Constitucional, hauria d'haver estat el primer en donar exemple i van justificar la seva militància al PP dient que el TC no és un tribunal de jurisdicció ordinària, quan precisament el que resol el TC són temes amb moltes més implicacions polítiques que no pas una sala penal d'una audiència que ha d'aclarir coses com ara qui és l'autor d'un assassinat: això sí que no té res a veure amb la política. Penso que el marge de llibertat política que tenen els jutges hauria de ser molt més ampli que no pas el que tenen els juristes del Tribunal Constitucional que, per cert, haurien de ser tots jutges i ara tampoc no és així. A la proposta de Constitució catalana sí que proposem que els membres del Tribunal Suprem de la República Catalana siguin jutges de carrera.

Com us vau organitzar l'equip redactor?

Els mesos d'abril, maig i juny de 2014 vam fer un treball previ de recerca de models constitucionals en els quals ens volíem emmirallar. De seguida vam acordar que fariem una mixtura de text del sistema constitucional nòrdic —Suècia, Dinamarca, Noruega, Islàndia, etc.—, el sistema anglosaxó —partint de la Constitució nord-americana però també incorporant coses del dret anglès, que no tenen Constitució

però tenen tota una sèrie de precedents constitucionals—, i incorporant-hi aspectes del dret occidental d'Alemanya i Suïssa, perquè al cap i a la fi som un país mediterrani.

En grups de tres persones vam estudiar a fons les diferents constitucions i això ens va permetre tenir una visió global perquè la feina d'aquests subgrups era detectar de cada constitució quins aspectes trobàvem més rellevants. D'alguna constitució ens agradava molt com tractaven el tema de la transparència. D'una altra com tractaven l'aspecte de les cambres legislatives, la llei electoral o la limitació de mandats.

Vau agafar el millor de cada casa...

Això és el que vam intentar. Sé que reconèixer això és tant com dir que, de creativitat, poca. Hem copiat molt, és cert, perquè s'ha de ser realista, ja està tot inventat. Vam treballar molt bàsicament fent el procés de selecció d'allò que ens semblava millor de cada un dels països que havíem triat. I encaixar tot això és molt complex, perquè són països amb sistemes jurídics molt diferents i fins i tot amb escales de valors o ètiques molt diferents. Els uns són protestants, els altres catòlics... i això es nota, perquè alguns països són molt intervencionistes i d'altres apliquen molt més el principi de subsidiarietat perquè molts aspectes es resolguin des de l'administració municipal sense la intervenció de l'Estat.

I de la Constitució espanyola no us vau inspirar en res?

En res. No tenia sentit. És un text constitucional de transició (tot i que fa trenta-set anys que dura), molt condicionat per la situació fàctica que es vivia a la fi dels setanta, amb uns poders militars i colpistes encara molt potents. Per tant, la Constitució espanyola és molt difícilment homologable a

altres constitucions europees. Es nota molt que és una constitució temorenca, poc valenta, que no afronta el tema de la realitat territorial de la plurinacionalitat i el plurilingüisme de la península Ibèrica. Bàsicament és l'Espanya indivisible i indissoluble del famós article 2 que, per cert, no van redactar els pares de la Constitució sinó la Junta de Jefes de Estado Mayor del Ejército tal com va explicar Jordi Solé Tura a les seves memòries publicades l'any 1998, i com han reconegut públicament Miguel Herrero de Miñón i Miquel Roca Junyent. És inadmissible que el poder militar, a través del Govern d'Adolfo Suárez, digués als constituents com havia de ser el redactat sobre la unitat d'Espanya, però així és com va anar.

Queda clar, doncs, per què la Constitució espanyola no podia ser un referent de la nova Constitució catalana.

És centralista, vuitcentista, reglamentista... En general vam descartar totes les constitucions que, com l'espanyola, a cada article tenien quatre o cinc subapartats que al seu torn tenien dos o tres subapartats més. Això és propi d'una llei, no d'un text constitucional. I si a l'Espanya de la transició ho van fer així va ser justament perquè tot quedés "atado y bien atado" com va dir el dictador, que no es pogués tocar absolutament res. I una altra característica de la Constitució espanyola és que les disposicions transitòries finals no preveuen que la mateixa constitució es pugui modificar de manera senzilla, a diferència de totes les constitucions d'estats democràtics, que preveuen que per via de referèndum es pugui demanar la modificació parcial o total del text. Els tràmits i els quòdums —tan qualificats— que es requereixen fan inviable que la Constitució espanyola es pugui adaptar

amb normalitat als nous temps. Les lleis en un estat democràtic mai no haurien de ser un fi en si mateix, sinó una eina per aconseguir pacificar conflictes, resoldre situacions complexes, administrar justícia... Per tant s'han de canviar periòdicament per adaptar-les a les noves realitats socials. No és comprensible que l'espanyola no s'hagi tocat des de l'any 1978, i més quan estava feta pensant en un país que sortia d'una dictadura.

Va ser per això que us vau posar com a límit que la Constitució catalana no tingués més de cent articles, per evitar la temptació de fer un desplegament de lleis?

Sí, teníem clar que havia de ser un marc legal obert i cent articles ens semblava que havien de ser suficients, és una xifra molt similar a la que tenen les constitucions de Suïssa, de Noruega, d'Islàndia...

Un cop estudiades les constitucions d'altres països, com us vau organitzar les deu persones del grup per redactar el text?

A partir del setembre de 2014 vam començar a treballar per encaixar totes les aportacions d'altres constitucions i anar elaborant cada un dels títols i articles. Primer vam definir l'estructura; tots teníem clar que hi havia d'haver un primer títol que explicités quina fórmula política i jurídica ha de tenir el nou Estat: si ha de ser monarquia o república, si ha de ser unicameral o bicameral, si el sistema d'elecció del president ha de ser per sufragi universal o a través de representació parlamentària, quin és l'idioma oficial del país, etc.

I va ser fàcil posar-vos d'acord en qüestions tan rellevants?

Gens fàcil. Darrere de cada article hi ha hores i hores de debat i de discussió perquè tal com diu la dita "on hi ha dos

juristes hi ha tres opinions”. No estem ancorats en una idea fixa i nosaltres mateixos canviem d’opinió durant el debat a partir de les reflexions dels altres, no ens sap greu deixar-nos convèncer i adaptar el nostre posicionament sobre la marxa. I a més cal tenir present que érem un grup de deu juristes discutint sense experiència prèvia en redactar un text constitucional. Van ser moltes hores de feina, moltes, i finalment vam aprovar el text per majoria, no per unanimitat. Amb companys de l’equip inicial seguim mantenint discrepàncies, però en això consisteix la democràcia: intentar consensuar el redactat i, si després d’hores i hores de debat no hi ha acord, es vota i s’acata la decisió de la majoria.

Dèieu que el primer repte va ser pactar l’estructura...

Exacte, abans d’entrar en el redactat dels articles calia bastir les parets mestres. Vam acordar una estructura en la qual al Títol Primer tractem la qüestió de la forma jurídica i política de l’Estat —una república parlamentària unicameral i no presidencialista—, al Títol Segon abordem la qüestió dels drets i deures —hi incloem drets fonamentals i socials—, al Títol Tercer definim l’organització territorial i l’administració pública —que proposem que tingui només tres nivells: municipis, vegueries i l’Estat, i també regulem els poders legislatiu, executiu i judicial per garantir una autèntica separació—, al Títol Quart tractem les relacions exteriors —el punt més debatut va ser si calia o no l’exèrcit i vam acordar que no era necessari—, i finalment al Títol Cinquè es preveu la reforma de la pròpia Constitució.

No és una Constitució intocable, sinó fàcilment revisable.

Creiem que és bo que els ciutadans tinguin clar que allò que s’aprova no és per sempre, que no és indefinit, que és per

resoldre la situació actual d'un estat que neix. I també ens sembla important explicar que justament la Constitució que neix està condicionada pel context. De la mateixa manera que l'espanyola va néixer condicionada per la transició de la dictadura a la democràcia, la Constitució catalana que s'acabi aprovant també naixerà molt condicionada per la inexistència de l'Estat, perquè fem el pas de nació a Estat. I probablement al cap de deu, quinze o com a màxim vint anys s'haurà de reformar. Potser no tota, però sí una part. Caldrà veure com han anat els anys de tenir Estat propi: què hem fet bé, què hem fet malament, quins dèficits veiem i què cal modificar.

I al final de tot hi afegiu les disposicions transitòries.

Sí, perquè cal preveure que fins que la Constitució no entri en vigor es necessita una llei de transitorietat. Des del moment que comencem la desconexió de l'Estat i fins que no tinguem la Constitució aprovada pel Parlament, què passarà? Això és el que concretem a les disposicions transitòries.

Un cop enllestit el text de Constitució l'heu sotmès a consideració de la ciutadania.

Vam acabar la feina de redactar la Constitució a finals del 2014, i dubtàvem de si l'havíem de fer pública o fer-la arribar a les entitats i partits sobiranistes perquè la tinguessin en compte com a document de treball. Però finalment vam adonar-nos que si estàvem parlant de fer un procés constitucional obert a la ciutadania l'havíem de fer públic i penjar-lo en una pàgina web interactiva perquè tothom qui volgués hi pogués fer les esmenes que considerés adient. Volíem aplicar el sistema islandès, que la gent digués "vull que el meu país sigui d'aquesta manera". Tot i que estem redactant una democràcia representativa a les institucions, qui ha de dir com

ha de ser aquesta democràcia representativa són els afectats, és a dir, els ciutadans.

El 31 de gener de 2015 va presentar la Constitució en un acte multitudinari a l'Ateneu Barcelonès. Us esperàveu tanta repercussió?

En absolut. Pensàvem que seria un acte acadèmic, amb representants del món jurídic i d'algunes entitats i partits polítics. Però en cap cas ens esperàvem que generés tanta expectació. Aquell dia ens vam adonar de l'abast que podia tenir una cosa així. Mai abans no s'havia fet cap treball d'aquestes característiques, i el que vam poder demostrar nosaltres és que hi havia un interès real de la gent. Feia poc temps que havia passat el 9N, i hi havia una il·lusió i una demanda social molt gran per conèixer com seria el nou Estat català. Nosaltres només preteníem fer una contribució acadèmica, però vam quedar desbordats per l'onada de peticions que va generar la presentació del text: de mitjans de comunicació d'arreu, d'actes al territori...

En el mateix acte es van presentar dos textos constitucionals més. Quan va començar la feina ja sabíeu que hi havia altres grups treballant en paral·lel?

Ens en vam assabentar el mes de desembre. En convidar l'Assemblea Nacional Catalana a l'acte ens van fer saber que la seva comissió sectorial de juristes estava treballant en una llei de transitorietat constitucional per al moment de la desconexió d'Espanya. Era, doncs, una llei complementària a la Constitució que havíem fet nosaltres i podien encaixar perfectament. I els mateixos dies vam rebre un correu des dels Estats Units del catedràtic de ciència política Oriol

Vidal-Aparicio, que ens deia que estava treballant amb un grup de professors de diferents universitats del món elaborant conjuntament una proposta d'articulat des de feia uns mesos. Com que som de tarannà inclusiu, vam creure oportú presentar-ho tot alhora; nosaltres no volíem cap primícia sinó contribuir al debat, que la gent interessada pogués llegir totes les propostes. Aquell dia ens vam comprometre a intentar fusionar els tres grups inicials per fer un sol equip que funcioni conjuntament, i fer una feina d'integració dels diferents textos. Ho estem complint i ens reunim cada mes; esperem tenir un text definitiu al començament del 2016 que reculli les esmenes que ens han arribat per la via del web de participació ciutadana i que integri les millors aportacions de cada una de les tres propostes.

Eren molt diferents entre elles, les tres propostes que vau presentar el gener de 2015?

El redactat evidentment ho és, perquè procedeix de fonts diferents, però coincidim força en el fons, en el contingut. En molts articles la voluntat és exactament la mateixa i només ens cal mirar de trobar un redactat comú, i això és el que estem intentant fer. Per tant, el document final serà el que hem consensuat els tres equips, amb l'afegit de les aportacions ciutadanes, i una darrera part en la qual constaran les discrepàncies o diferències entre els tres equips, perquè creiem que això pot ser útil a la comissió legislativa del Parlament que és on adreçarem la nostra proposta si les eleccions del 27 de setembre donen pas a un Parlament constituent. Així, les persones que tinguin l'encàrrec de redactar la Constitució catalana, podran conèixer no només un sol text sinó també de quins documents ha sortit, què s'ha pogut consensuar i què

no, quines aportacions hi ha fet la ciutadania i quins són els articles que han tingut més suport ciutadà. L'única pretensió que tenim és fer arribar el nostre document per si consideren oportú conèixer-lo juntament amb els molts altres que segur que rebran a l'hora de començar a redactar la Constitució.

Algunes persones van ser crítiques amb la vostra proposta de Constitució perquè creien que trepitjàveu una competència del Parlament.

Sí, però no ha estat mai la nostra voluntat. Partíem d'un informe del Consell de la Transició Nacional que deia que era fonamental tenir un text constitucional perquè és una estructura bàsica de l'Estat i també deia que redactar una constitució és laboriós i que cal anar per feina. Vam fer cas d'aquest consell i ens vam posar a treballar amb voluntat de facilitar el debat quan arribi el moment. Sí que sabem que això ha generat algunes crítiques per part d'alguns representants de partits polítics que ens acusaven d'autoatribuir-nos competències. Però nosaltres hem deixat molt clar sempre i des del començament que qui ha de redactar la Constitució de Catalunya ha de ser el Parlament, només faltaria! Però també ens preguntàvem: perquè ha de ser dolent canviar el mètode que s'ha aplicat sempre als països occidentals i que consisteix a designar una comissió que es tanca en un despatx per elaborar un text? Què passa si el dia que s'asseuen a treballar es troben feina feta per no haver de començar amb un paper en blanc? S'haurien de trobar no només el document que portarem nosaltres sinó moltes altres propostes. El normal, per exemple, seria que cada partit polític aportés també el seu esborrany. I si els legisladors en tenen deu sobre la taula, fantàstic!

Està satisfet del resultat final?

Estic molt satisfet d'haver-ho fet, penso que ha estat una de les decisions més encertades de la meua vida, malgrat que he pagat un cost professional molt elevat.

Sobre això li anava a preguntar ara... El 31 de gener es va presentar públicament la Constitució i el 26 de febrer el Consell General del Poder Judicial el va castigar a tres anys de suspensió i la pèrdua de la plaça a l'Audiència de Barcelona. S'ho esperava?

Sabia que no es quedarien de braços plegats perquè ja ho vam comprovar amb el manifest dels trenta-tres jutges, i ja donava per descomptat que em cauria un expedient disciplinari pel fet de ser el coordinador del grup, però pensava que finalment s'arxivaria o que si hi havia algun tipus de resposta punitiva o sancionadora seria de pocs mesos de suspensió de feina. No em pensava que la reacció de l'Estat seria tan furibunda. Tres anys sense fer de jutge... no m'ho hauria imaginat mai. I la proposta de la Fiscalia General de l'Estat i mantinguda per la meitat dels vocals encara era pitjor: volien que m'expulsessin de la carrera judicial.

Per què?

Per pensar, debatre i escriure.

Incomprensible en un país democràtic a l'Europa del segle XXI.

Ningú no ho entén. Parlo amb companys jutges manifestament declarats de dretes i a favor de la unitat d'Espanya i em diuen que tampoc no ho entenen. I fora de l'Estat encara menys; els darrers mesos he anat a explicar el meu cas a Brussel·les i a Anglaterra, i tots em diuen que és una mostra més del baix nivell de la qualitat de la democràcia espanyola

que encara té molts tics dictatorials i autoritaris que, malgrat que han passat quaranta anys de la mort del dictador, per desgràcia encara es continuen mantenint.

Després d'aquests tres anys de càstig sense fer de jutge, què passarà?

Amb franquesa, espero poder a tornar a exercir de jutge abans dels tres anys. Tinc interposat un recurs contenciós administratiu al Tribunal Suprem i calculo que com a màxim al començament del 2016 tindrè el pronunciament. A finals d'estiu el magistrat ponent que porta el cas em va comunicar que, atesa la importància del cas i que no hi ha precedent en la jurisprudència sobre aquesta matèria, aboca el cas al Ple del Tribunal Suprem. No és el mateix que el teu cas el resolgui una sala de cinc magistrats o que la resolgui tota la sala del contenciós del Tribunal Suprem, que són vint magistrats i magistrades. No sé si per a mi serà positiu o no, però el cert és que un debat entre vint et garanteix que la resolució no serà unitària, i potser en el fons això em beneficia perquè en el debat entre vint col·legues jutges sempre hi haurà aportacions variades. A diferència del Tribunal Constitucional, al Tribunal Suprem tots els membres són jutges de carrera i anteposen la lectura jurídica a la política. Jo confio que el Tribunal Suprem em doni la raó. Si no és així hauré de presentar un recurs al Tribunal Constitucional, del qual espero molt poc, i si cal acudiré al Tribunal europeu dels Drets Humans. En el decurs d'aquests tres anys tindrè molt temps per defensar la meua causa. El resultat final és imprevisible perquè és un cas en què el component polític pesa molt més que no pas el jurídic.

T'esperaves rebre aquesta onada de solidaritat ciutadana?

Per a un jutge que el suspenguin de la seva feina és molt dur perquè vol dir que alguna cosa has fet malament, la sanció té un component pejoratiu. Per això comprovar que la ciutadania ha entès perfectament que no només no he fet res mal fet sinó que m'han sancionat precisament per defensar els drets dels ciutadans de Catalunya, m'ha ajudat molt. La gent del carrer que no em coneix de res em saluda i em dona les gràcies. Això omple de satisfacció. La concentracions de suport davant del Palau de Justícia, de la seu del Govern espanyol, l'acte a l'Auditori de Girona... He rebut molt suport de tothom i de tot arreu. I amb tota la humilitat del món puc dir que em sento molt recompensat. I també molt agraït a la professió; Jutges per la Democràcia, l'Associació Europea de Magistrats, l'entitat de juristes Drets, el Parlament europeu que en aquests moments està estudiant una resolució, els partits polítics catalans: CDC, ERC, PSC, ICV... m'han donat el seu suport, i els seus representants s'han adreçat a mi personalment dient-me que han entès que jo defensava un dret bàsic que és el de la llibertat d'expressió.

Al grup hi havia deu persones, però només ha rebut les conseqüències vostè. Té la sensació d'haver estat el cap de turc?

Crec que amb això hem estat intel·ligents. Els noms dels meus companys són públics i van ser presents a l'acte de presentació del text a l'Ateneu Barcelonès, però vam acordar no irritar més l'Estat perquè consideràvem que si ja havia rebut jo no calia sobreexposar la resta de companys del món acadèmic i jurídic amb el perill que els passés el mateix. Em va tocar a mi com podia haver tocat a qualsevol altre del grup. Va ser una casualitat circumstancial; quan havíem d'elegir un

coordinador em van escollir a mi, i ja se sap que quan dónes la cara és per allò bo i per allò dolent. Si hi ha felicitacions te n'empertes més que els altres, i si hi ha bufetades també. Però en qualsevol cas, no em penedeixo de res.